

Vergaderjaar 2024–2025

28 676

NAVO

Nr. 471

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 oktober 2024

Op 17 en 18 oktober 2024 vond in Brussel een bijeenkomst plaats van de NAVO-Ministers van Defensie (DMM). In deze brief informeer ik uw Kamer over het verloop en de uitkomst van de DMM. Tevens maak ik van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over de inzet van een forensisch opsporingsteam in Oekraïne. Mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken informeer ik u over het besluit een Nederlandse bijdrage te leveren aan de VS-geleide United Nations Command (UNC) in Zuid-Korea.

Oekraïne

De Oekraïense president Zelensky en de Minister van Defensie Umerov lichtten verschillende onderdelen uit het *Victory Plan* van president Zelensky toe aan de NAVO-bondgenoten in de NAVO-Oekraïne Raad (NUC). Het plan bestaat uit een vijftal kernpunten, waaronder het verzoek tot verstrekken van een uitnodiging tot NAVO lidmaatschap en het versterken van de Oekraïense verdediging tegen Rusland, inclusief het opheffen van Westerse inzetrestricties op gedoneerde wapensystemen en munitie. Ook doet de president voorstellen voor (toekomstige) samenwerking met Oekraïne op vlak van economie en Europese veiligheid. Daarnaast bevat het plan een drietal geclassificeerde annexen. Tevens schetsten president Zelensky en Minister Umerov de moeilijke situatie aan het front en riepen ze bondgenoten op reeds toegezegde steun sneller te leveren.

In reactie hierop benadrukte Nederland het belang van het onverminderd voortzetten van steun aan Oekraïne. Daarbij zijn substantiële financiële toezeggingen van bondgenoten voor toekomstige militaire steun essentieel. Bovendien was er onder de bondgenoten brede consensus dat opschaling van de defensie-industrie in Oekraïne nodig is, zodat Oekraïne in toenemende mate ook zijn eigen productiecapaciteit kan inzetten. De focus moet daarbij liggen op interoperabiliteit van de Oekraïense

strijdkrachten met de NAVO, zodat gelijktijdig wordt geïnvesteerd in de Euro-Atlantische integratie van Oekraïne.

Nederland levert een belangrijke bijdrage aan de luchtverdediging van Oekraïne via onder andere het Patriot-initiatief en de F16's. Nederland kondigde ook het «drone action plan» aan, ter waarde van 400 miljoen euro. Een aanzienlijk deel hiervan zal, conform de diverse oproepen in de NUC, in Oekraïne geproduceerd gaan worden, en ander in samenwerking met de Nederlandse defensie-industrie. Daarnaast werkt Nederland samen met Tsjechië en Denemarken bij de aankoop van 155 mm artilleriemunitie. Deze order van circa 270 miljoen euro wordt verspreid over enkele maanden, geleverd in 2025, om Oekraïne consequent te voorzien van voldoende 155 mm munitie. Nederland deed ook de oproep aan andere landen om bij te blijven dragen aan dit Tsjechische initiatief. Nederland heeft tijdens deze DMM andermaal bepleit dat Oekraïne de mogelijkheden krijgt om alle volgens het internationaal recht gelegitimeerde doelwitten in Rusland aan te grijpen, in lijn met de motie Paternotte c.s¹.

Afschrikking en verdediging

Rusland vormt een directe en de meest ernstige bedreiging voor de veiligheid van bondgenoten en voor de vrede en stabiliteit van het Euro-Atlantisch gebied. Sinds de grootschalige Russische inval in Oekraïne op 24 februari 2022 hebben bondgenoten daarom versnelde grote stappen gezet in de versterking van de afschrikking en verdediging van het bondgenootschap. Een sterke NAVO, met een geloofwaardige afschrikking en verdediging, is cruciaal in een steeds onveiligere wereld. De Ministers bespraken de uitvoerbaarheid van de verdedigingsplannen en de daaruit voortvloeiende aanvullende capaciteitsdoelstellingen. Bondgenoten achten het van groot belang de nieuwe militaire plannen uitvoerbaar te maken met een zo laag mogelijk risico. Alleen door het realiseren van voldoende militaire capaciteiten kunnen bondgenoten deze risico's verlagen. Er is brede overeenstemming onder bondgenoten dat 2% de absolute ondergrens is. De toenemende dreigingen en de daaruit voortvloeiende capaciteitsdoelstellingen van de NAVO vragen veel capaciteiten van ieder land.

Nederland gaf aan dat het van groot belang is dat de NAVO over voldoende militaire capaciteiten beschikt om de plannen uit te voeren met acceptabele risico's. Er is acuut behoefte aan meer luchtverdedigingscapaciteit en *strategic enablers*. Ik heb benadrukt dat het kabinet een flinke investering doet in Defensie, met een stijging van 2,4 miljard euro structureel en de aanschaf van specifieke capaciteiten waarbij de *targets* uit de NAVO defensie capaciteitsplanning (NDPP) richtinggevend zijn.

De minimale capaciteitenbehoefte die de NAVO onlangs heeft opgesteld op basis van de nieuwe verdedigingsplannen, betekent een forse uitdaging voor de krijgsmachten van alle bondgenoten, ook voor Nederland. In het bondgenootschap is de consensus dat gezien de toegenomen dreiging er meer NAVO-capaciteiten nodig zijn. We moeten sterk zijn, dit uitstralen, en in staat zijn om die kracht in te zetten.

Samenwerking met de EU en de Indo-Pacific partners

De Ministers van defensie van Australië, Japan, Nieuw-Zeeland en Zuid-Korea (IP4) namen voor het eerst deel aan de DMM. Ook de Europese Unie was vertegenwoordigd. Bondgenoten spraken met de

¹ Kamerstuk 21 501-20, nr. 2100 van 25 juni 2024.

Indo-Pacific partners over gemeenschappelijke uitdagingen op het gebied van veiligheid. Zij herbevestigden dat stabiliteit en veiligheid in de Indo-Pacific direct verbonden zijn met stabiliteit en veiligheid in het Euro-Atlantisch gebied. Bondgenoten en partners spraken hun ernstige zorgen uit over de toenemende militaire samenwerking tussen Rusland, China, Iran en Noord-Korea. Door de levering van militaire capaciteiten, zoals aanvalsdrones en ballistische raketten aan Rusland en het ondersteunen van de Russische defensie-industrie, houden deze landen de Russische oorlog tegen Oekraïne in stand. Zij raken daarmee direct de veiligheid en stabiliteit van Europa.

Nederland heeft aangegeven dat in de huidige veiligheidsomgeving de relatie met IP4 en EU partners steeds belangrijker is voor de NAVO, om zo grensoverschrijdende veiligheidskwesties en mondiale uitdagingen aan te pakken. Het is belangrijk informatie uit te wisselen met partners op het gebied van uitdagingen uitgaande van Rusland en China. Naast de Chinese steun aan Rusland vormt China als zelfstandige actor ook een mondiale uitdaging op hybride terrein, onderstrepen ook de IP4 partners, zoals door het verspreiden van desinformatie en assertieve activiteiten in het cyberdomein. Het belang van een verdere intensivering van de samenwerking tussen NAVO, de EU en de IP4 om weerstand te bieden tegen deze uitdagingen werd door velen onderstreept.

Voor de voortzetting van de steun aan Oekraïne en de afschrikking en verdediging van het bondgenootschap is het noodzakelijk om de productiecapaciteit van de defensie-industrie te verhogen. Europese landen moeten hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Van belang is samenwerking en coördinatie tussen EU en NAVO. Een gezamenlijke inspanning is nodig om de huidige belemmeringen bij de opschaling van de defensie industrie aan te pakken. Dit om gezamenlijk het munitietekort aan te pakken, vraag te bundelen en in te zetten op standaardisatie en interoperabiliteit. De NAVO en EU moeten elkaar hierbij wederzijds versterken. Zo kan de EU door financiering en via industriepolitiek de opschaling van de industrie bevorderen. De NAVO is sterk in defensieplanning en het gezamenlijk ontwikkelen van militaire capaciteiten. De rode draad is slimme samenwerking: bij het bieden van capaciteiten voor de plannen, bij aanschaf van nieuw materieel en voorraden, bij onderzoek en investeringen voor nieuwe technologie, en bij de aanpak van *bottle-necks* in de aanvoerlijnen. Defensie zoekt voor de verhoging van de productiecapaciteit van munitie voor Oekraïne en voor de eigen voorraad actief naar mogelijkheden voor vraagbundeling in EU- en NAVO-verband. NAVO is leidend in de verdere standaardisatie van wapensystemen en vergroting van zogeheten gebruikersgroepen van landen met dezelfde (wapen)systemen, maar de EU speelt hier ook een rol. Vanuit de EU wordt gewerkt aan het versterken van langdurige orders bij Europese munitiefabrikanten met subsidies voor gezamenlijke aanschaf (EDIRPA; ca 300 mln. euro) en opschaling van productie (ASAP; 500 mln. euro). Dergelijke initiatieven vanuit de EU dragen bij aan het behalen van de NAVO capaciteitsdoelstellingen.

Inzet forensische opsporingsexperts in Oekraïne

Het kabinet informeert uw Kamer in deze brief ook dat Defensie medio november 2024 wederom forensische opsporingsexperts zal inzetten in Oekraïne om onderzoek te doen naar oorlogsmisdrijven gepleegd in Oekraïne. Dit betreft een gezamenlijke inspanning van de Ministeries van Defensie en Buitenlandse Zaken. Defensie zet de experts in onder de vlag van het Internationale Strafhof (ICC). Het kabinet is van mening dat oorlogsmisdrijven niet ongestraft mogen blijven. Met de inzet van deze experts van de Koninklijke Marechaussee onderstreept het kabinet het

belang van het verantwoording afleggen voor oorlogsmisdaden. Defensie draagt de kosten voor deze inzet.

Nederlandse inzet United Nations Command te Zuid-Korea

Het bevorderen van de internationale rechtsorde in de Indo-Pacific is nadrukkelijk in het Nederlands belang. De Indo-Pacific vormt de belangrijkste economische groeiregio in de wereld en is in toenemende mate ook een geopolitiek zwaartepunt. Mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken informeer ik u over het besluit een Nederlandse bijdrage te leveren aan de VS-geleide United Nations Command (UNC) in Zuid-Korea. Deze bijdrage is voorzien voor initieel een periode van 2 jaar, van januari 2025 tot en met december 2026, met drie functies die op roulatiebasis worden ingevuld. UNC is opgericht in 1950 om Zuid-Korea te ondersteunen tijdens en ook na de Koreaanse oorlog en is gebaseerd op resoluties 83 en 84 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VNVR). De voornaamste taak van het UNC is het bewaken van de voorwaarden van de wapenstilstand. Het UNC opereert onder aansturing van de VS. Deelnemende landen zijn de Verenigde Staten, Australië, Canada, Colombia, Denemarken, Frankrijk, Duitsland, Nieuw-Zeeland en het Verenigd-Koninkrijk. De Nederlandse deelname draagt bij aan het doel van UNC en daarbij ook het handhaven van de internationale rechtsorde, versterkt onze banden en samenwerking met de andere deelnemende landen, en verbetert onze informatiepositie in de regio.

Coalitie voor de bestrijding van ISIS

En marge van de DMM sprak de Amerikaans geleide anti-ISIS-coalitie over de veiligheidssituatie in Irak en Syrië en de stand van zaken van de transformatie van *Operation Inherent Resolve* (OIR) in Irak. De VS en Irak hebben besloten OIR in Irak in de huidige vorm te beëindigen per september 2025. De activiteiten in Irak zullen voor die tijd langzaam worden afgebouwd. De operaties in Syrië zullen vanuit Irak nog doorgaan tot september 2026. Irak heeft de wens uitgesproken om te komen tot bilaterale veiligheidssamenwerkingen met individuele landen. Nederland onderstreepte het commitment aan een stabiel en veilig Irak en de internationale rechtsorde. Onze betrokkenheid blijkt uit de huidige deelname aan de *NATO Mission Iraq* (NMI) waarvoor Nederland onder andere de Force Commander levert. De exacte consequenties van de post OIR-transitie voor NMI zijn onderwerp van gesprek tussen Irak en bondgenoten.

De Minister voor Rechtsbescherming,
R.P. Brekelmans